

US 52/10 Etablering av grunnskolelærerutdanninger

ePhortesak: 2010/1459
Møtedag: 10. juni

Saksansvarlig: Kristofer R. Henrichsen
Informasjonsansvarlig: Kristofer R. Henrichsen

Saken gjelder:

Det humanistiske fakultet har søkt om fastsetting og etablering av to nye grunnskolelærerutdanninger, Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10.

I Stortingsmelding nr 11 (2008-2009) *Læreren – rollen og utdanningen* foreslo Regjeringen at dagens allmennlærerutdanning fra studieåret 2010-2011 skal erstattes av ny grunnskolelærerutdanning differensiert i to hovedretninger.

Lærerutdanningsinstitusjonene ble i brev fra Kunnskapsdepartementet 21. oktober 2008 bedt om å svare på hvilken av de to lærerutdanningene en ønsker å tilby, evt om institusjonen velger å tilby begge. Styret ved UiS gjorde i møte 11. juni 2009, sak 63/09, vedtak om at det arbeides videre for at universitetet skal kunne tilby to lærerutdanningsløp; 1.-7. skoletrinn (GLU1) og 5.-10. skoletrinn (GLU2). Styrets vedtak ble sammen med utredning fra Det humanistiske fakultet sendt til Kunnskapsdepartementet.

I rundskriv fra departementet 20. november 2009 blir Universitetet i Stavanger tildelt 135 studieplasser til begge utdanningene med en fordeling på 80 på GLU1 og 55 på GLU2.

I året som er gått siden styrets vedtak, har Det humanistiske fakultet, Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk utarbeidet studieplaner for Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 (heretter GLU 1 og GLU 2).

Etableringen av nye grunnskolelærerutdanninger skjer etter pålegg fra Kunnskapsdepartementet. Etableringen er også tydelig i tråd med fakultetets handlingplan for 2009 – 2011 og kan sees som et viktig tiltak i planene for å utvikle Det humanistiske fakultet som et klarere profilert utdanningsvitenskaplig fakultet.

Søknad om etablering av de nye studieprogrammene foreligger nå til behandling i styret.

Forslag til vedtak:

1. Styret gir dispensasjon fra den ordinære fristen for søknad om etablering av nye studier grunnet sakens ekstraordinære behandlingstid fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Jfr. Retningslinjer for studieprogramarbeid, fastsatt av styret 21. oktober 2009.
2. Styret etablerer studieprogrammene Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 for oppstart høsten 2010.

Stavanger, 26. mai 2010

Per Ramvi
universitetsdirektør

Saksutredning: US 52/10 Etablering av grunnskolelærerutdanninger

Bakgrunn

Det humanistiske fakultet har søkt om fastsetting og etablering av to nye grunnskolelærerutdanninger, Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10.

I Stortingsmelding nr 11 (2008-2009) *Læreren – rollen og utdanningen* foreslo Regjeringen at dagens allmennlærerutdanning fra studieåret 2010-2011 skal erstattes av ny grunnskolelærerutdanning differensiert i to hovedretninger.

Lærerutdanningsinstitusjonene ble i brev fra Kunnskapsdepartementet 21. oktober 2008 bedt om å svare på hvilken av de to lærerutdanningene en ønsker å tilby, evt om institusjonen velger å tilby begge. Styret ved UiS gjorde i møte 11. juni 2009 slikt vedtak i sak 63/09:

1. Styret mener det er viktig at UiS arbeider for å styrke sin posisjon som institusjon for grunnskolelærerutdanning i årene fremover og slutter seg til at det arbeides videre for at universitetet skal kunne tilby to 5-årige lærerutdanningsløp; 1.-7. skoletrinn og 5-10. skoletrinn.
2. Styret forutsetter at fakultetet i det videre arbeidet med grunnskolelærerutdanningene utnytter mulighetene for faglig samordning, samarbeid og arbeidsdeling internt og med eksterne samarbeidspartnere med tanke på best mulig ressursutnyttelse.
3. Styret ber om bli holdt orientert om det videre utviklingsarbeidet.
4. Eventuelle budsjettmessige konsekvenser behandles i den årlige fordelingen av statlig finansiering.

Styrets vedtak ble sammen med utredning fra Det humanistiske fakultet sendt til Kunnskapsdepartementet.

I rundskriv fra departementet 20. november 2009 blir Universitetet i Stavanger tildelt 135 studieplasser til begge utdanningene med en fordeling på 80 på GLU1 og 55 på GLU2.

Behandling i fakultetet og utdanningsutvalget

I året som er gått siden styrets vedtak, har Det humanistiske fakultet, Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk utarbeidet studieplaner for Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 (heretter GLU 1 og GLU 2) til dels under et betydelig tidspress. Det har derfor ikke vært mulig å fullføre alle emneplaner, både på grunn av behovet for planlegging av virksomheten og nødvendig prioritering av emner som skal gå allerede i første studieår.

Fakultetsrådet ved Det humanistiske fakultet behandlet de nye studieplanene i møte 4. mai og vedtok følgende tilråding til dekanen:

1. Fakultetsrådet anbefaler dekanen å godkjenne studieplaner for Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 og oversende planene til Utdanningsutvalget og Styret for videre behandling.
2. Fakultetsrådet forutsetter at alle emneplaner som ikke er ferdigstilt våren 2010 gjennomgås i emne- og programrevisjonen våren 2011 med særlig vekt på:
 - gjennomføring av emnestørrelse på 15 studiepoeng
 - videreutvikling av læringsutbytte og organiseringen av dette i forhold til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse)
 - ferdige pensumlister
 - pedagogisk begrunnelse for tilstedeværelseskrav
3. Fakultetsrådet forutsetter at instituttet etter innhentet erfaring gjennomgår emneplanene for PEL-faget for henholdsvis GLU 1 og GLU 2 med tanke på klarere differensiering av faget mellom utdanningene.
4. Fakultetsrådet ber om å få en orienteringssak om praksisplanen når denne foreligger.
5. Fakultetsrådet ber om å bli orientert om fremdriften i arbeidet med maksimal ressursutnyttelse, herunder gevinster ved samkjøring av emner og undervisning.

Utdanningsutvalget behandlet søknad om fastsetting av studieplanene i møte 19. mai.

Det som ble forelagt for Utdanningsutvalget var studieplaner for GLU 1 og GLU 2. Det forelå også ferdige emnebeskrivelser for faget Pedagogikk og elevkunnskap (PEL), Matematikk og Norsk – emner som skal gå allerede studieåret 2010-2011, og som dermed ikke kan revideres ytterligere før oppstart når FS stenger 10. juni 2010.

Studieplanene er basert på Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn og Retningslinjer for de samme studieprogrammene.

Studieplanen består av en generell del og emnebeskrivelser. Forskrift og retningslinjer inneholder relativt detaljerte læringsmål og læringsutbyttebeskrivelser som har vært styrende for instituttets arbeid med emneplanene. Instituttet har hatt hovedfokus på å ferdigstille den overordnede studieplanen og obligatoriske fag som skal starte opp allerede høsten 2010, det vil si Pedagogikk og elevkunnskap, norsk og matematikk for begge trinn. Dette er avklart med utdanningsdirektøren. Sammenlignet med en rekke andre institusjoner som har fått samme utfordring fra Kunnskapsdepartementet har imidlertid UiS kommet langt i arbeidet med planlegging av senere studieår. Utkast til emneplaner for alle andre fag foreligger i form av fagplaner på 30 studiepoeng. Grunnskolelærerutdanning 1 – 7 er en fireårig yrkesutdanning (240 studiepoeng). Utdanningen omfatter en obligatorisk del på 120 studiepoeng og en valgbar del på 120 studiepoeng. I tillegg skal det integrert i studiet være tilsvarende 100 dagers veiledet praksisopplæring.

Grunnskolelærerutdanning 5 – 10 er en fireårig yrkesutdanning (240 studiepoeng). Utdanningen omfatter en obligatorisk del på 60 studiepoeng og en valgbar del på 180 studiepoeng. I tillegg er det tilsvarende 100 dagers veiledet praksisopplæring som er obligatorisk.

Det har som følge av Departementets fremdriftsplan vært nødvendig å dispensere fra flere frister underveis i arbeidet, bl.a. fristen for emne- og programrevisjon og den institusjonelle søknadsfristen for studier som skal startes opp påfølgende studieår som etter de reviderte retningslinjene for studieprogramarbeid er 30. juni kalenderåret før studiene skal starte opp. Også styret må dispensere fra fristen for søknad om etablering av nye studier.

Utdanningsutvalget gjorde følgende vedtak i møtet 19. mai, sak 25/10:

1. Utdanningsutvalget gir dispensasjon fra den ordinære fristen for søknad om etablering av nye studier grunnet sakens ekstraordinære behandlingstid fastsatt av Kunnskapsdepartementet.
2. Utdanningsutvalget fastsetter fagplan for Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 for oppstart høsten 2010 under forutsetning av at fakultetet bearbeider fagplanbeskrivelsen og emnebeskrivelser for første år på begge retninger før studiestart slik at disse er i tråd med kravene i Retningslinjer for studieprogramarbeid ved Universitetet i Stavanger av 21.10.2009.
3. Utdanningsutvalget ber om at fullstendig plan inkludert emnebeskrivelser utarbeides i revisjonsperioden våren 2011 og legges fram til ny og endelig godkjenning våren 2011.

Utdanningsutvalget hadde i tillegg kommentarer til planene. Utdanningsavdelingen følger opp disse overfor fakultetet. Det vises til vedlagte møtebok fra Utdanningsutvalget.

Økonomi

Forutsatt etableringsvedtak i styret skal Det humanistiske fakultet gi tre grunnskolelærerutdanninger for de kommende tre årene: eksisterende allmennlærerutdanning samt de to nye lærerutdanningene (GLU1 og GLU2). Foreløpig er det ikke gitt noen lovnad fra departementet om økt finansiering av nye lærerutdanninger. Disse må derfor finansieres innenfor fakultetets ramme.

Søkningen til de nye lærerutdanningene, særlig til GLU2 og til den nye lektorutdanningen er relativt god, men det er usikkert om dette vil gi bedre økonomi for fakultetet. Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk (IAS) vurderer å ta opp flere studenter enn det som er måltallet.

Det er tildelt noen midler fra departementet for å støtte oppstart og samordning av de nye lærerutdanningene. Departementet har delt landets lærerutdanninger inn i regioner, der Universitetet i Stavanger er plassert i region sørvest sammen med Universitetet i Agder og Høgskolen i Telemark.

På møtet mellom Kunnskapsdepartementet og region sørvest 18. mai ble det opplyst at embetsverket i departementet anbefalte for den politiske ledelse at reformen ble finansiert gjennom justering av finansieringskategori for studiet. Økningen vil i så fall bli innført trinnvis over 4 år.

Strategi

I fakultetets handlingsplan for 2009 – 2011 heter det at fakultetet ”skal spesielt videreutvikle og styrke områder hvor det foreligger et særskilt potensial for å oppfylle samfunnets og den enkeltes behov. Samtidig må det stimuleres til nyskaping og nyutvikling på områder hvor det dannes nye behov der det er viktig for fakultetet å bidra.” I perioden 2009-2011 vil ett av de mest aktuelle områdene være ny lærerutdanning i fire- og femårige program.

Videre heter det i handlingsplanen at i fakultetets utviklingsarbeid fram mot 2020 er omlegging gitt prioritet framfor ekspansjon og vekst. Fakultetet skal prioritere den helt nødvendige utviklingen, og blant disse vil samfunnets ønsker og pålegg som uttrykt av departementet stå framst. Planen har et tydelig fokus på utvikling av lærerutdanningene mot de fire trinnene: Førskole, 1. – 7. års trinnet, 5. – 10. års trinnet, og 11. – 13. års trinnet.

Fakultetets hovedmål for utdanning og læringsmiljø 2009 - 2011 er å ”utvikle og tilpasse studieprogramporteføljen (.....) til endringene i samfunnet og de uttrykte samfunnsbehov, på en slik måte at de humanistiske fagenes rolle, særpreg og attraksjon tydeliggjøres.” Ett av resultatmålene er omlegging av grunnskolelærerutdanningene slik det i 2009 var gitt signaler om i den da kommende stortingsmeldingen.

Ledergruppen ved fakultetet har i april 2010 definert fakultetet på følgende måte: ”*dHF skal være et utdanningsvitenskapelig fakultet sentrert om profesjonsrettede, integrerte og forskningsbaserte studieprogram.*”

Vurdering

Forelagte sak er en oppfølging av styrets vedtak i sak 63/09. Universitetsdirektøren takker fakultetet for et stort arbeid som er lagt ned i utarbeidelsen av disse nye studiene, sett i lys av de korte tidsrammene som departementet har gitt.

Universitetsdirektøren noterer seg brukbare søkertall til lærerutdanningene, særlig til GLU 2 og lektorprogrammet. Det er å håpe at dette er en indikasjon på at de nye lærerutdanningene har et godt potensiale for å rekruttere studenter til fakultetet og i neste omgang lærere til både grunnskole og videregående skole. For Universitetet i Stavanger er utdanning av faglig og funksjonelt dyktige lærere en viktig del av samfunnsansvaret og en prioritert oppgave. Samtidig har institusjonen en særlig utfordring i å sørge for gode økonomiske rammer for disse utdanningene, gitt det usikre økonomiske grunnlaget som de nye grunnskolelærerutdanningene bygger på. Det har kommet svake signaler fra departementet om og eventuelt i hvor stor grad det vil bli tilført ekstra statlige midler til de nye utdanningene. Universitetsdirektøren mener at det er en forutsetning for å drifte programmene med kvalitet over tid at finansieringskategorien for lærerutdanningen endres.

Universitetsdirektøren vil be fakultetet særlig se på mulighetene for utnyttelse av de vitenskaplige ressursene ved instituttene. Samordning mellom teoriundervisning og praksisopplæring vil være et viktig fokusområde for lærerutdanningene framover. Skal de gode søkertallene opprettholdes er det en forutsetning at fakultetet klarer å tilby gode og integrerte lærerutdanninger som har høy relevans kvalitet.

Etableringen av nye grunnskolelærerutdanninger skjer etter pålegg fra Kunnskapsdepartementet. Etableringen er også tydelig i tråd med fakultetets handlingsplan for 2009 – 2011 og kan sees som et viktig tiltak i planene for å utvikle Det humanistiske fakultet som et klarere profilert utdanningsvitenskapelig fakultet.

På bakgrunn av foregående utredning og vurdering vil universitetsdirektøren anbefale styret å etablere studieprogrammene Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 for oppstart høsten 2010.

Forslag til vedtak:

1. Styret gir dispensasjon fra den ordinære fristen for søknad om etablering av nye studier grunnet sakens ekstraordinære behandlingstid fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Jfr. Retningslinjer for studieprogramarbeid, fastsatt av styret 21. oktober 2009.
2. Styret etablerer studieprogrammene Grunnskolelærerutdanning 1-7 og Grunnskolelærerutdanning 5-10 for oppstart høsten 2010.

Stavanger, 01.06.2010

Per Ramvi
universitetsdirektør

Kristofer R Henrichsen
utdanningsdirektør

Vedlegg:
Møtebok fra Utdanningsutvalget 19. mai 2010

Saksbehandler: rådgiver Eilef J. Gard, Utdanningsavdelingen